

Bezpieczne grzybobranie

Jadalne gatunki grzybów

i podobne do nich gatunki trujące

Wydawca:

© Centrum Informacyjne Lasów Państwowych
Warszawa 2018
ul. Grójecka 127, 02-124 Warszawa
tel.: 22 185 53 53, faks: 22 185 5371
e-mail: cilp@cilp.lasy.gov.pl, www.lasy.gov.pl

Współpraca:

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Warszawie
ul. Żelazna 79, 00-875 Warszawa
tel.: 22 620 90 01 do 06
e-mail: wsse.warszawa@pis.gov.pl, www.wsse.waw.pl

Wydanie II, rozszerzone**Tekst:**

Katarzyna Bielawska

Redakcja:

Wawrzyniec Milewski

Konsultacja naukowa:

dr hab. inż. Andrzej Szczepkowski

Zdjęcia:

Zygmunt Augustowski, Paweł Fabijański, Maria Hodobay,
Wiesław Kamiński, Marek Zajdek, Mirek Kijewski,
Wikimedia Commons

Projekt graficzny, przygotowanie do druku:

Paweł Kamiński

ISBN 978-83-65659-44-6

Druk:

ORWLP w Bedoniu

Spis treści

Jak zbierać grzyby	5
Gołąbek zielonawy (<i>Russula virescens</i>)	6
Muchomor zielonawy (<i>Amanita phalloides</i>)	7
Gołąbek wyborny (<i>Russula vesca</i>)	8
Gołąbek wymiotny (<i>Russula emetica</i>)	9
Czubajka kania (<i>Macrolepiota procera</i>)	10
Muchomor plamisty (<i>Amanita pantherina</i>)	11
Pieczarka łąkowa (<i>Agaricus campestris</i>)	12
Muchomor jadowity (<i>Amanita virosa</i>)	13
Pieczarka łąkowa (<i>Agaricus campestris</i>)	14
Pieczarka żółtawa (<i>Agaricus xanthoderma</i>)	15
Pieczarka lśniąca (<i>Agaricus silvaticus</i>)	16
Wieruszka zatokowata (<i>Entoloma sinuatum</i>)	17
Pieprznik jadalny (<i>Cantharellus cibarius</i>)	18
Lisówka pomarańczowa (<i>Hygrophoropsis aurantiaca</i>) ..	19
Mleczaj rydz (<i>Lactarius deliciosus</i>)	20
Mleczaj wetnianka (<i>Lactarius torminosus</i>)	21
Mleczaj rydz (<i>Lactarius deliciosus</i>)	22
Krowiak podwinięty (<i>Paxillus involutus</i>)	23

Opieńka ciemna (<i>Armillaria ostoyae</i>)	24
Maślanka wiązkowa (<i>Hypholoma fasciculare</i>)	25
Smardz jadalny (<i>Morchella esculenta</i>)	26
Piestrzenica kasztanowata (<i>Gyromitra esculenta</i>)	27
Purchawka chropowata (<i>Lycoperdon perlatum</i>)	28
Tęgoskór cytrynowy (<i>Scleroderma citrinum</i>)	29
Gąska zielonka (<i>Tricholoma equestre</i>)	30
Gąska siarkowa (<i>Tricholoma sulphureum</i>)	31
Gąska niekształtna (<i>Tricholoma portentosum</i>)	32
Muchomor porfirowy (<i>Amanita porphyria</i>)	33
Płachetka zwyczajna (<i>Rozites caperatus</i>)	34
Strzępiak ceglasty (<i>Inocybe erubescens</i>)	35
Borowik szlachetny (<i>Boletus edulis</i>)	36
Goryczak żółciowy (<i>Tylopilus felleus</i>)	37
Borowik ceglastopory (<i>Boletus luridiformis</i>)	38
Borowik żółtopory (<i>Boletus calopus</i>)	39
Gęśnica wiosenna (<i>Calocybe gambosa</i>)	40
Muchomor wiosenny (<i>Amanita verna</i>)	41
Łuszczak zmienny (<i>Kuehneromyces mutabilis</i>)	42
Hełmówka obrzeżona (<i>Galerina marginata</i>)	43
Twardzioszek przydrożny (<i>Marasmius oreades</i>)	44
Lejkówka liściowa (<i>Clitocybe phyllophila</i>)	45

Jak zbierać grzyby

- Zbieramy tylko te grzyby, co do których jesteśmy absolutnie pewni, że są jadalne.
- Nie wolno rozpoznawać trujących gatunków grzybów na podstawie ich gorzkiego smaku – gatunki śmiertelnie trujące mają przeważnie smak przyjemny, słodkawy.
- Nie należy zbierać grzybów zbyt młodych, ponieważ nie wszystkie cechy potrzebne do identyfikacji mogą być u nich wykształcone.
- Najwięcej gatunków trujących występuje wśród grzybów blaszkowych. Uważajmy na nie.
- Grzyby należy wykრęcać z podłoża, a miejsca po nich przykrywać mchem lub ściółką leśną, dzięki czemu zapobiegniemy wysychaniu grzybni.
- Grzyby wkładajmy najlepiej do koszyków, nigdy zaś do toreb foliowych, gdzie na pewno się pokruszą i być może nabiorą (niektóre gatunki) szkodliwych dla naszego zdrowia właściwości.
- Nie zbierajmy grzybów znajdujących się pod ochroną prawną.
- Nie niszczy my grzybów niejadalnych i trujących, np. muchomorów.
- W lesie zachowujmy się cicho.
- Nie śmiećmy ani w lesie, ani na obrzeżu lasu. Śmieci wszędzie źle o nas świadczą.

Gołąbek zielonawy

(*Russula virescens*)

– surowiatka, surojadka zielonawa, siwek

Od czerwca do października, najczęściej pod dębami, bukami i brzoźami w lasach liściastych i mieszanych.

Kapelusz kulisty, potem rozpostarty z wgłębieniem pośrodku, szarozielony, zielononiebieski lub oliwkowy. Początkowo gładki, szybko charakterystycznie kostkowato spękany. Mylony ze śmiertelnie trującym muchomorem zielonawym (sromotnikowym).

Muchomor zielonawy

(*Amanita phalloides*)

– **muchomor sromotnikowy**

Od lipca do października w lasach liściastych i mieszanych, pojedynczo lub w grupach. Kapelusz wypukły, potem płaski, zielonawy (niekiedy biały), lśniący. Trzon z zygzakowatym wzorem, ze zwisającym pierścieniem, cylindryczny z bulwiasto zgrubiałą nasadą i białą, workowatą, porozrywaną pochwą. Zapach mdły, słodkawy. Śmiertelnie trujący! Mylony z gąską zielonką, gołąbkami zielonawymi i pieczarkami.

Gołąbek wyborny

(*Russula vesca*)

– gołąbek jadalny, surojadka

Od czerwca do października w lasach liściastych, mieszanych i iglastych, zwłaszcza pod dębami, bukami, sosnami i świerkami. Kapelusz półkulisty, potem wypukły lub płaski z wgłębieniem pośrodku, czerwonawy, cielistoróżowy, miejscami odbarwiony na kolor ochrowy.

Skórka w czasie deszczu lepka, często nie dochodzi do brzegu kapelusza. Trzon cylindryczny, pełny, białawy.

Jeden z najsmaczniejszych gołąbków. Bywa mylony z trującym gołąbkim wymiotnym, który ma piekący smak.

Gołąbek wymiotny

(*Russula emetica*)

– serojeszka mierzliwa, gorzkówka

Od czerwca do listopada w dość wilgotnych lasach sosnowych, świerkowych, na torfowiskach. Kapelusz wypukły, potem płaski i w końcu zapadnięty, czerwony, podczas deszczu lepki. Trzon cylindryczny, gładki i kruchy, przeważnie czysto biały. Zapach owocowy. Mylony z gołąbkem wybornym (jadalnym). W przeciwieństwie do niego gołąbek wymiotny ma smak ostry i piekący.

Czubajka kania

(*Macrolepiota procera*)
– kania, sowa

Od lipca do listopada w lasach liściastych i mieszanych, przy drogach, na polanach i zrębach, w miejscach trawiastych. Rośnie grupowo. Kapelusz jajowaty, potem parasolowaty z małym garbem na szczycie, suchy, spękany, pokryty odstającymi łuskami, w różnych odcieniach brązu.

Trzon długi, wysmukły, u podstawy bulwiasty, w górnej części z podwójnym, ruchomym pierścieniem, wewnątrz pusty. Łatwo się odłamuje od kapelusza. Jadalny tylko kapelusz. Bywa mylona z muchomorem plamistym.

Muchomor plamisty

(*Amanita pantherina*)

Od lipca do października w lasach iglastych i liściastych, na glebach suchych i piaszczystych, pod sosnami, świerkami, dębami i bukami. Kapelusz półkulisty, potem wypukły, a na koniec rozpostarty, z prążkowanym brzegiem, brązowawy z białymi plamkami, które może zmywać deszcz. Trzon cylindryczny, wysmukły, gładki, ze zwisającym gładkim pierścieniem i pochwą w postaci wateczków, na bulwiastej nasadzie. Zapach rzodkiewki. Silnie trujący! Bywa mylony z czubajką kanią.

Pieczarka łąkowa

(*Agaricus campestris*)

– **pieczarka polna, polowa, ogrodowa, piekarka**

Od maja do listopada na łąkach, pastwiskach, polach, miedzach, w ogrodach i rowach – miejscach bogatych w związki azotowe. Kapelusz kulisty, potem wypukły i na koniec rozpostarty, białawy. Trzon krótki, gruby i pełny z pierścieniem u góry. Jadalna. Mylona z trującymi, białymi muchomorami, np. z jadowitym. W odróżnieniu od nich nie ma bulwy i pochwy u nasady trzonu oraz białawych blaszek, które u piezarek są różowe, czerwono-brązowe aż do brązowoczarnych.

Muchomor jadowity

(*Amanita virosa*)

Od lipca do października, głównie na glebach ubogich, wilgotnych i kwaśnych, w lasach iglastych, rzadziej w liściastych, pod świerkami, sosnami, brzożami, dębami i bukami. Kapelusz dzwonkowaty, potem bardziej płaski, białawy z prążkowanym brzegiem. Trzon cylindryczny, łuskowato-włóknisty z bulwiasto zgrubiałą nasadą i błoniastą pochwą; pierścień szczątkowy lub brak. Zapach rzodkwi. Śmiertelnie trujący! Młode owocniki mylone z pieczarkami.

Pieczarka łąkowa

(*Agaricus campestris*)

– **piezarka polna, polowa, ogrodowa, piekarka**

Od maja do listopada na łąkach, pastwiskach, polach, miedzach, w ogrodach i rowach – miejscach bogatych w związki azotowe. Kapelusz kulisty, potem wypukły i na koniec rozpostarty, białawy. Trzon krótki, gruby i pełny z pierścieniem u góry. Jadalna. Mylona z trującymi, białymi muchomorami i z trującą piezarką żółtawą.

Pieczarka żółtawa

(*Agaricus xanthoderma*)

– **pieczarka cuchnąca, karbolowa**

Od maja do października w lasach liściastych, parkach, na poboczach dróg i wśród traw, w miejscach żyznych i bogatych w azot. Często rośnie w czarcich kręgach. Kapelusz półkolisty, wypukły, a czasem rozpostarty, białawy, kremowy lub szarobrązowy. Blaszki różowoszare. Trzon białawy o ciekim i delikatnym pierścieniu, u podstawy bulwiasto rozszerzony. Miąższ biały, po przekrojeniu u podstawy trzonu zmienia kolor na chromowożółty. Zapach nieprzyjemny, karbolowy (zwłaszcza przy gotowaniu, smażeniu). Trująca!

Pieczarka lśniąca

(*Agaricus silvaticus*)
– **pieczarka leśna**

Od czerwca do października w lasach iglastych, głównie pod świerkami. Kapelusz kulisty, potem wypukły, jasnobrązowy, pokryty ciemniejszymi łuskami. Błaski białawe do czekoladowobrunatnych, gęste. Trzon cylindryczny, u dołu bulwiasty, gładki lub drobnokosmkowaty i szarawy z szerokim białawym pierścieniem. Wszystkie części po uszkodzeniu czerwienieją. Smak i zapach łagodne. Jadalna.

Wieruszka zatokowata

(*Entoloma sinuatum*)

– **dzwonkówka trująca**

Od czerwca do września pojedynczo lub grupowo w prześwietlonych lasach liściastych, śródleśnych polanach, pod dębami, bukami i grabami, na glebach gliniastych i wapiennych. Preferuje ciepłe i wilgotne stanowiska. Kapelusz półkolisty z podwiniętymi brzegami, potem wypukły, a na koniec płaski, gładki z łatwo odchodzącą skórką, białawy, kremowy do szarobrązowego. Blaszki białawe, potem różowawe, przy trzonie zatokowato wycięte. Trzon białawy lub jasnożółty, cylindryczny lub lekko maczugowaty, pełny, potem gąbczasty i pusty, bez pierścienia. Miąższ biały, błyszczący, o mącznym smaku i zapachu. Silnie trująca! Mylona z gęśnicą (majówką) wiosenną oraz pieczarkami.

Pieprznik jadalny

(*Cantharellus cibarius*)
– kurka, lisica, liszka

Od czerwca do listopada w lasach iglastych (sosna, świerk) i liściastych (dąb, buk), gromadnie w mchu lub opadłych liściach. Owocnik wypukły, potem lejkowaty z nieregularnym brzegiem, żółty. Trzon tej samej barwy, u góry rozszerzony, pełny. Listwowe blaszki zbiegają na trzon. Smak surowego owocnika ostrowy, pieprzny. Mylony z niejadalną lisówką pomarańczową, tzw. fałszywą kurką.

Lisówka pomarańczowa

(*Hygrophoropsis auriantia*)

– **fałszywa kurka, jadowita kurka, pieprznik pomarańczowy**

Od września do listopada w borach iglastych i mieszanych. Kapelusz wypukły, potem lejkowaty o podwiniętych brzegach, pomarańczowy lub brązowawy, matowy, elastyczny. Blaszki intensywnie pomarańczowe. Trzon cienki, wysmukły, rozszerzony ku górze, gładki. Niejadalna! Mylona z pieprznikiem jadalnym, czyli kurką.

Mleczaj rydz

(*Lactarius deliciosus*)
– rycek, rydzyk, ryżyk

Od sierpnia do listopada pojedynczo lub gromadnie pod sosnami. Kapelusz wypukły, potem lejkowaty, ceglastopomarańczowy z domieszką zielonego, z koncentrycznymi kręgami. Błazki pomarańczowe, po zgnieceniu zieleńieją. Trzon cylindryczny z ciemnymi plamkami. W miąższu pomarańczowe mleczko. Grzyb coraz rzadszy. Bywa mylony z trującymi: mleczajem wełnianką i krowiakiem podwiniętym.

Mleczaj wełnianka

(*Lactarius torminosus*)

– **bawełnianka, wełniak, rydz koński, kosmaty**

Od sierpnia do października w lasach iglastych i mieszanych, wyłącznie pod brzoźami. Kapelusz wypukły, potem płaski i lejkowaty z podwiniętym brzegiem, pomarańczowy do jasnobrązowego z ciemnymi koncentrycznymi kręgami, owłosiony. Trzon cylindryczny, krótki i masywny, gładki. Wydziela obficie białe, piekące w smaku mleczko. Trujący! Mylony z rydzem.

Mleczaj rydz

(*Lactarius deliciosus*)

– rycek, rydzyk, ryżyk

Od sierpnia do listopada pojedynczo lub gromadnie pod sosnami. Kapelusz wypukły, potem lejkowaty, ceglastopomarańczowy z domieszką zielonego, z koncentrycznymi kręgami. Błyszki pomarańczowe, po zgnieceniu zieleńieją. Trzon cylindryczny z ciemnymi plamkami. W mięszu pomarańczowe mleczko.

Grzyb coraz rzadszy. Bywa mylony z trującymi: mleczajem wetnianką i krowiakiem podwiniętym. Jadalny.

Krowiak podwinięty

(*Paxillus involutus*)

– **olszówka**

Od lipca do października pospolicie w wilgotnych lasach iglastych i liściastych, parkach, często pod brzoźami i olszami, a także sosnami, świerkami i dębami.

Kapelusz wypukły, potem płaski i lejkowaty o podwiniętym brzegu, aksamitny, brązowy. Trzon krótki, cylindryczny, krępy, zwężony u nasady. Dawniej uważany za jadalny. Trujący! Bywa mylony z mleczajem rudym i z rydzem – w przeciwieństwie do niego nie wydziela mleczka.

Opieńka ciemna

(*Armillaria ostoyae*)
– **podpieńka, pniokówka**

Od września do listopada gromadnie w kępkach na drzewach iglastych i liściastych oraz pniakach. Kapelusz półkulisty, potem rozpostarty, a nawet zapadnięty, beżowy lub brązowy z drobnymi, ciemnymi łuskami. Trzon cylindryczny i wygięty o zgrubiałej podstawie, żółtawobrązowy, tykowato-włóknisty z wyraźnym pierścieniem. Wytwarza czarne sznury grzybniowe (ryzomorfy). Jadalne tylko kapelusze. Niedogotowana może być szkodliwa. Mylona z maślaną wiązkwą (tysiczką trującą).

Maślanka wiązkowa

(*Hypholoma fasciculare*)

– łysiczka trująca, maślanka trująca, opieńka trująca, opieńka fałszywa

Od maja do grudnia, pospolicie kępkami na pniakach drzew iglastych i liściastych. Kapelusz półkulisty, potem wypukły, a na koniec płaski z garbkiem, żółty lub rdzawobrazowy, z ciemniejszym środkiem, gładki i błyszczący. Trzon cylindryczny, wysmukły, powyginany i pusty, pokryty włóknami. Miąższ o nieprzyjemnym zapachu. Cała wiązka zrośnięta u nasady. Trująca! Mylona z opieńkami.

Smardz jadalny

(*Morchella esculenta*)

– smardz zwyczajny, smorz

Od kwietnia do maja, po wiosennych deszczach, w prześwietlonych lasach liściastych, parkach, głównie pod jesionami, wiązami, klonami i bukami. Składa się z kulistej lub jajowatej, pustej w środku główki i przysadzystego, rozszerzonego u podstawy trzonu.

Na kapeluszu barwy od szarej do brązowożółtej charakterystyczne fałdki i jamki otoczone żeberkami – jak plaster miodu. Objęty częściową ochroną gatunkową poza terenem ogrodów, upraw ogrodniczych, szkółek leśnych i terenami zieleni. Mylony z trującą piestrzenicą kasztanową.

Piesterzenica kasztanowata

(*Gyromitra esculenta*)

Od marca do maja w drzewostanach sosnowych i świerkowych na glebach suchych i piaszczystych, na zrębach, zwykle bezpośrednio na nagiej glebie. Główka nieregularnie kulista i pofałdowana, w środku pusta, kasztanowata lub ciemnobrązowa. Trzon krótki, cylindryczny, białawy. Miąższ kruchy i woskowy. Zapach przyjemny. Śmiertelnie trująca! Mylona ze smardzem.

Purchawka chropowata

(*Lycoperdon perlatum*)

– purchawka szorstka, purchadka, kurzawka

Od czerwca do listopada pospolicie w lasach iglastych i liściastych, na łąkach i pastwiskach. Przypomina odwróconą pękatą butelkę lub gruszkę. Białý owocnik pokryty kolcami. W środku też biały i zbity, później ciemniejsze i nabiera stęchłego zapachu. Jadalna dopóki jej wewnątrz jest białe i elastyczne. Bywa mylona z trującym tęgoskórem cytrynowym.

Tęgoskór cytrynowy

(*Scleroderma citrinum*)

– **bycze jaja, fałszywa trufla, trufel**

Od czerwca do listopada gromadnie w lasach iglastych i liściastych. Preferuje miejsca nasłonecznione.

Owocnik kulisty lub bulwiasty, przypomina ziemniaka, żółtawy lub brązowy, bez trzonu, pokryty odstającymi łuskami. Wnętrze owocnika białe i twarde, potem czarne, przypominające utarty mak. Zapach silny, korzenny. Trujący! Może być mylony z purchawką chropowatą.

Gąska zielonka

(*Tricholoma equestre*)
– zielonka, gąska żółta

Od września do listopada (czasem w grudniu) pospolicie w lasach iglastych na piaskach. Pojedynczo lub grupowo, głównie pod sosną. Z mchu lub gleby wystaje tylko górna część kapelusza. Kapelusz o podgiętym brzegu, potem rozpostarty, żółtozielony do brązowooliwkowego, w środku ciemniejszy, gładki. Zwykle upiaszczony, podczas deszczu lepki. Błazki jaskrawożółte, cienkie i kruche. Trzon pełny, cylindryczny, u podstawy zgrubiały, żółtozielony. Miąższ twardy, mięsisty, białawy o łagodnym smaku. Jadalna. Może jednak powodować groźne zatrucia w przypadku regularnego spożywania większych ilości. Mylona z gąską siarkową, a nawet muchomorem sromotnikowym.

Gąska siarkowa

(*Tricholoma sulphureum*)

Od sierpnia do listopada w lasach liściastych i mieszanych (głównie na piaskach), pod sosnami, dębami i bukami. Kapelusz wypukły, z garbkim, żółtooliwkowy do brązowożółtego, suchy i gładki, czasem z drobnymi kosmkami. Blaszki żółte, dość rzadkie i grube. Trzon wysmukły, cylindryczny, żółtooliwkowy z brązowym odcieniem, suchy z kosmkami. Miąższ siarkowożółty, cienki i włóknisty o nieprzyjemnym smaku i karbidowym duszącym zapachu. Niejadalna, słabo trująca. Mylona z gąską zielonką.

Gąska niekształtna

(*Tricholoma portentosum*)
– gąska siwa, siwka, siwuszka

Od września do grudnia, gromadnie w lasach iglastych na glebach piaszczystych. W podobnych miejscach i czasie jak gąska zielonka. Kapelusz płaski z garbkiem pośrodku, szarawy o fioletowobrazowym odcieniu, gładki, z czarnymi, promienistymi włóknami. Trzon białawy, cylindryczny, pełny, na starość, podobnie jak blaszki, z żółtozielonym połyskiem. Mylona z trującymi muchomorami, np. porfirowym.

Muchomor porfirowy

(*Amanita porphyria*)

Od lipca do października, zwykle grupowo w prześwietlonych borach sosnowych, na glebach piaszczystych i kwaśnych, głównie pod sosnami, brzozaami i świerkami (często wśród borówki czernicy). Kapelusz wypukły, potem rozpostarty, brązowoszary do szarofioletowego, o gładkim lub nieznacznie prążkowanym brzegu, suchy, pokryty nieregularnymi szarofioletowymi łatkami. Błaski białe i gęste. Trzon białawy lub szary, potem z fioletowym odcieniem, cylindryczny i wysmukły, pełny, potem pusty, o zgrubiałej bulwiastej nasadzie, z pierścieniem. Miąższ biały, pod skórka kapelusza fioletowy, o smaku rzodkwi i zapachu stęchłych ziemniaków. Niejadalny, słabo trujący! Mylony z gąską niekształtną i muchomorem czerwonym.

Płachetka zwyczajna

(*Rozites caperatus*)

– niemka, turek, bydlarka, chochółka, leśna
pieczarka, szampion

Od lipca do października gromadnie w lasach iglastych, głównie sosnowych i świerkowych, często wśród borówki czernicy i wśród wrzosów. Kapelusz jajowaty, potem wypukły i rozpłaszczony z garbkiem, białawy, żółtawy lub szarawożółty, czasem z jasnoniebieskim odcieniem, na brzegach popękany.

Blaszki żółtawe, potem brązowe, gęste, z karbowanym ostrzem. Trzon biały, żółtawy, cylindryczny, u podstawy zgrubiały, podłużnie prążkowany, pełny z wąskim błoniastym pierścieniem, który z czasem zanika. Miąższ białawy, mięsisty, pod skórą kapelusza żółtawy, o przyjemnym zapachu i smaku. Jadalna. Mylona ze strzępiakiem ceglastym.

Strzępiak ceglasty

(*Inocybe erubescens*)

Od czerwca do września (bardzo rzadko późną jesienią) w prześwietlonych lasach liściastych, zaroślach, starych parkach, pod dębami, bukami, grabami i lipami. Kapelusz dzwonkowaty z podwiniętym brzegiem, potem płaski z garbkim, promieniście popękany z odgiętymi brzegami, białawy, żółtawy, a nawet ceglastobrązowy. Blaszki białawe, potem brązowawe, gęste, po uszkodzeniu czerwienieją. Trzon biały, potem ceglasty, cylindryczny, pełny, skrzywiony i zgrubiły u nasady, suchy i włóknisty. Miąższ mięsisty, po przekrojeniu czerwienieje, o słodkawym, owocowym zapachu i łagodnym smaku. Śmiertelnie trujący (zawiera dużo muskaryny)! Mylony z płachetką zwyczajną i gęśnicą (majówką) wiosenną.

Borowik szlachetny

(*Boletus edulis*)

– prawdziwek, grzyb biały

Od czerwca do listopada w borach iglastych, rzadziej w lasach liściastych i mieszanych, pod świerkami, sosnami i brzozaami. Najobficiej w górskich drzewostanach świerkowych. Kapelusz półkolisty, potem wypukły, matowy, od białego po różne odcienie brązu. Spód kapelusza zbudowany z rurek, których wyloty (pory) są początkowo białawe, kremowe, potem żółtozielone, nie zmieniają barwy po dotknięciu. Trzon pełny, baryłkowaty, potem maczugowaty, białawy, jasnobrązowy z drobną siateczką żyłek, u podstawy biały, filcowaty. Jadalny. Mylony z goryczakiem żółciowym i borowikiem szatańskim.

Goryczak żółciowy

(*Tylopilus felleus*)

– **borowik żółciowy, podgrzybek gorzki**

Od czerwca do października w lasach iglastych i mieszanych, głównie pod sosnami i świerkami. W górach nie występuje. Kapelusz półkolisty, potem wypukły lub płaski, jasnobrązowy; u młodych zamśzowaty, u starszych gładki, podczas deszczu lepki. Rurki i pory białawe, z wiekiem lub po dotknięciu zmieniają kolor na różowy do różowobrązowego. Trzon pełny, zgrubiały u dołu, jaśniejszy od kapelusza, z wyraźną brązową siateczką. Miąższ biały, bardzo gorzki, ale o przyjemnym zapachu. Niejadalny! Powoduje silne zaburzenia żołądkowo-jelitowe. Mylony z borowikiem szlachetnym.

Borowik ceglastopory

(*Boletus luridiformis*)
– gniewus, pociec, ceglak

Od maja do października w lasach iglastych i liściastych, na kwaśnych glebach. Kapelusz półkolisty ciemnobrązowy, potem poduszkowaty z ceglastym lub oliwkowym odcieniem, matowy, zamszowy, podczas wilgotnej pogody lepki. Spód żółtawooliwkowy, potem ceglastoczerwony, po naciśnięciu sinieje. Trzon żółtawy z czerwonymi kosmkami lub ziarenkami, bez siateczki, u podstawy czerwonobrązowy, cylindryczny lub lekko maczugowaty, przy ucisku siniejący. Miąższ żółty, po przekrojeniu siniejący, o łagodnym smaku i zapachu. Jadalny. Mylony z trującym borowikiem grubotrzonowym.

Borowik żółtopory

(*Boletus calopus*)

– **borowik grubotrzonowy**

Od czerwca do października, głównie w podgórskich i górskich lasach południowej Polski i na Pomorzu, pod świerkami i bukami, na kwaśnych glebach. Kapelusz półkolisty, potem wypukły z nieregularnie powyginanymi brzegami, szarobrązowy z żółtawym odcieniem, gładki, matowy i suchy, zamszowy. Spód żółtocytrynowy, żółtooliwkowy, po dotknięciu sinieje. Trzon gruby, mocny, pełny i maczugowaty, u góry żółty, pośrodku czerwony, a na dole brązowoczerwony, wszędzie z wyraźną siateczką. Miąższ twardy, jędrny, żółtawy, na dole trzonu różowy. Po przekrojeniu sinieje. Smak początkowo łagodny, potem gorzki. Trujący! Mylony z borowikiem ceglastoporym.

Gęśnica wiosenna

(*Calocybe gambosa*)

– majówka wiosenna, gąska majowa

Od kwietnia do czerwca pojedynczo, czasem gromadnie (w czarcich kręgach) na łąkach, pastwiskach, obrzeżach lasu, śródleśnych polanach, w parkach i zaroślach. Kapelusz dzwonkowaty z podwiniętym brzegiem, potem rozplaszczony, kremowy z żółtawym odcieniem, gładki i suchy. Blaszki białawe do kremowych, gęste i cienkie, wąskie, przy trzonie wycięte. Trzon równogruby lub maczugowaty, pełny lub gąbczasty, białawy.

Mięszsz jędrny, białawy o mącznym smaku i zapachu. Jadalna. Mylona z wieruszką zatokowatą, strzępiakiem ceglastym i białymi muchomorami.

Muchomor wiosenny

(*Amanita verna*)

Od czerwca do października, dość rzadko w nizinnych lasach liściastych i mieszanych na glebach wapiennych. Preferuje ciepłe stanowiska. Kapelusz dzwonkowaty, potem wypukły, biały lub kremowy, gładki o prążkowanym brzegu. Blaszki białe, przy brzegu kapelusza zaokrąglone. Trzon wysmukły, cylindryczny, biały i gładki o bulwiastej podstawie otoczonej białą odstającą i porozrywaną pochwą. Pierścień biały, cienki i niezbyt duży. Miąższ biały, kruchy. Śmiertelnie trujący! Mylony z młodymi pieczarkami i majówką wiosenną.

Łuszczak zmienny

(*Kuehneromyces mutabilis*)
– łuskwiak

Od maja do listopada w lasach, parkach i zadrzewieniach, na drewnie, pniakach i leżaninie, gromadnie w wiązkach.

Preferuje drewno drzew liściastych, rzadziej iglastych.

Kapelusz półkolisty, potem płaski z garbkiem, do żółtego do rdzawobrunatnego, gładki z ciemniejszym prążkowanym brzegiem. Blaszki o podobnym zmiennym kolorze. Trzon cylindryczny, pusty, łykowany, rdzawobrazowy, u nasady ciemniejszy, smukły i cienki.

Trzon poniżej zanikającego pierścienia pokryty brunatnymi łuskami. Miąższ w kapeluszu białawy i miękki, a w trzonie twardy, rdzawobrunatny. Jadalny (zdrewniałe trzony należy odciąć). Mylony z trującą hełmówką obrzeżoną.

Hełmówka obrzeżona

(*Galerina marginata*)

– hełmówka jadowita

Od czerwca do października, pojedynczo lub w grupach na rozkładającym się drewnie iglastym, rzadziej liściastym. Kapelusz półkolisty, wypukły, potem płaski, w środku z zagłębieniem lub garbkiem o równym ostrym brzegu, w różnych odcieniach brązu (mokry – ciemniejszy). W młodości z włókienkami osłony przy brzegu. Blaszki żółtawe, jasnobrązowe, potem czerwonoróżowe, szerokie i przyrośnięte do trzonu. Trzon w różnych odcieniach brązu, cylindryczny, pełny, potem pusty z skórkowatym, nietrwałym, białawym lub brązowym pierścieniem, poniżej którego jest białawowłókienkowy. Miąższ brązowawy, cienki, o mącznym smaku i zapachu. Śmiertelnie trująca! Mylona z łuszczakiem zmiennym.

Twardzioszek przydrożny

(*Marasmius oreades*)

– **podróżniczka, przydróżka, tańcówka**

Od maja do października na pastwiskach, łąkach, trawiastych poboczach dróg, poza lasami. Bardzo pospolity, rośnie w szeregach lub czarcich kręgach. Kapelusz półkolisty, stożkowaty, potem płaski, z ciemniejszym garbkiem, cielisty, jasnobrązowy, po zmoczeniu ciemniejszy, gładki.

Błaszki podobnej barwy, dość grube i szeroko rozstawione. Trzon cylindryczny, włóknisty i łukowaty, u podstawy z białawą grzybnią, gładki. Miąższ białawy, elastyczny o aromatycznym grzybowym zapachu i łagodnym smaku. Jadalny (używa się tylko kapeluszy). Mylony z trującą lejkówką liściową.